

NOTÍCIES DEL FLABIOLAIRE MIQUEL RODRÍGUEZ CASACUBERTA

(Sant Julià de Vilatorça, 27-VIII-1883 – Folgueroles, 20-XII-1962)

RAFEL MITJANS, TERESA SOLER

Mataró

Miquel dels Sants-Rafael-Josep Rodríguez Casacuberta, fill de Joan, de Roda, bracer, i de Francesca, de Sant Julià de Vilatorça, va néixer a Sant Julià de Vilatorça el 27 d'agost de 1883. El primer de gener de 1910 es va casar a Folgueroles amb Carme Freixas Vilamala.¹ A Folgueroles, de primer s'estigué a pagès, a la casa dita el Pou; més tard, al carrer Nou i encara, al de la Font. Morí vidu a Folgueroles el 20 de desembre de 1962; en aquell moment deixava un fill, Joan. No se'n coneix cap fotografia.

En contra del que hem explicat des de 1993, avui estem quasi segurs que el flabiolaire i cornamuser Rodríguez de Sant Julià de Vilatorça, enquestat per Joan Amades el 1925, **no** era el flabiolaire Miquel Rodríguez Casacuberta, conegut a Folgueroles per Quel del Pou, Quel de les Ànsies o Quel dels Pecats.

Per la relació d'informants del *Cançoner*,² se sabia d'un músic de Sant Julià de Vilatorça anomenat Rodríguez:

Cornamusaire, potser el darrer de la Plana de Vic. Havia conegut i tractat Mn. Jacint Verdaguer quan era molt jove, que l'havia fet tocar pel goig d'escoltar-lo. Va haver d'abandonar la cornamusa perquè se li va malmetre el bot, i el vent se n'hi anava per ontocom, i per més que bufés no el podia omplir. Quan el vam consultar sonava un flabiol fet per ell mateix d'os i fusta. Era vell i no se sentia amb delit per a sonar, i ens el vengué amb molta

1. Ambdues referències a Arxiu Episcopal de Vic/Parroquials/St Julià de Vilatorça: Baptismes, A-B/t (1879-1903), fº 25r.

2. AMADES (1979 : 1442).

recaça. Sabia bona cosa de ballets, danses i cançons que sonava graciosament amb el flabiol. 1925.

Vam preguntar a en Roviretes si sabia res d'un flabiolaire de nom Rodríguez. Ens va parlar d'en Quel de Pou, i nosaltres vam publicar el 1993 el que ens n'havia explicat. Aleshores no se'ns va acudir que, entre Folgueroles i Sant Julià, poguéssim haver-hi alhora més d'un flabiolaire anomenat Rodríguez; ens semblava versemblant que en Roviretes, fill d'un corrandista, deixeble d'en Ventura i flabiolaire, recordés l'home de qui parlava Amades en el *Cançoner*.

L'aparició, el 1998, del volum VIII dels Materials OCPC potser ens hauria hagut de fer malfiar, perquè en Ventura de Viladrau, per l'octubre de 1927, ja no toca amb el Rodríguez que Amades diu haver conegut el 1925. Però com que Amades en parla com si fos viu el 1927, vam continuar creient que, potser només un cop l'any, encara tocava amb en Ventura a Folgueroles, i que en Roviretes, nascut el 1920, podia recordar-ho... i així ho vam escriure a *Ausa* el 2013.

Darrerament, diversos testimonis de Folgueroles³ ens han explicat que en Quel del Pou va tocar el flabiol (a dues mans, com havia fet tota la vida) encara el 1962, a la inauguració de la font de la Ricardera de Folgueroles, tot i que va morir poc després, el 20 de desembre d'aquell any.⁴ Se'ns fa difícil admetre que aquest pogués ser l'home que, el 1925, «ja era vell i sense delit per a sonar». Així doncs, en Miquel Rodríguez Casacuberta, flabiolaire a dues mans, habitant a Folgueroles probablement des que s'hi va casar el 1910, era qui feia parella amb en Ventura quan aquest hi venia per Carnaval a tocar amb la cornamusa els Nyetus i la Tolinesa en el temps que en Roviretes podia recordar.

Sigui dit de passada que, en la transició del grup {cornamusa + flabiol/tambor} a les parelles de flabiolaires sols o al músic

3. Joan Vilamala i Josep Casadevall, entre d'altres (entrevista 18-VII-2018).

4. Parròquia de Santa Maria de Folgueroles, Llibre d'Òbits.

individual de flabiol i bombo, hi ha casos de l'ús professional del flabiol a dues mans (almenys al Rodal d'Arbúcies: en Nan de Calella amb un timbaler; el 'primer' dels Pops de Gaserans; l'Ametller amb el Pop). Però ens sembla suposar massa que en Quel del Pou fos «l'altre minyó jove, també de Sant Julià» amb qui en Ventura formava parella per anar a tocar el 1927:⁵ en Miquel Rodríguez devia ser prou bo com per poder tocar un repertori concret amb en Ventura, però ningú no ens n'ha parlat mai com d'un flabiolaire gros.

Sembla clar que, almenys en el primer terç del segle xx, a la Guilleria d'Osona, a més d'en Ventura i en Roviretes, hi hagué altres flabiolaires:

Dels que Amades esmenta com a informants del seu Cançonner [1925], en Rodríguez i el «Music de Viladrau [...] analfabet de lletra i de nota»;⁶ aquest mateix o un altre és el flabiolaire que tocava amb un «timbale de cordes anomenat tamborí pel seu amo»,⁷ a més del «jove company [d'en Ventura] també de Sant Julià» de qui Amades parla en la ressenya de 1927. I cal encara afegir-hi en Sant Llorenç de Tavèrnoles i en Quel del Pou.

Potser algun dia sortirà més informació, que no deurà fer canviar els grans trets de la petita història dels flabiolaires d'aquella banda de les Guilleries, però que podria completar-ne el coneixement.

5. Segons l'OCPC, la tarda del diumenge 2 d'octubre de 1927 en Ventura es disposava a fer més de quatre hores de camí per anar a tocar a Sant Hilari, on es trobaria amb el seu company. En Miquel Rodríguez devia estar-se llavors a Folgueroles; d'allí Sant Hilari, a peu, hi ha cap a set hores, i cinc duros a partir entre dos no donen per fer catorze hores de camí!

6. Que no pot ser en Ventura de Viladrau, qui no sols sabia llegir i escriure sinó que a casa seva hi havia llibres, hauria portat la tertúlia del poble, fundat o presidit alguna societat coral o teatral i fins, potser, tingut algun càrrec en els ajuntaments del període republicà.

7. En la ressenya de l'enquesta a en Ventura per a l'OCPC el 1927, creiem que Amades va barrejar les notes que s'hi referien amb les d'almenys un altre flabiolaire de la zona: en Ventura, com assegurava en Roviretes i es veu a les fotografies, tocava amb un timbal ferrat.

Bibliografia

- AMADES, JOAN (1979): *El folklore de Catalunya-Cançoners*. Barcelona, Editorial Selecta.
- MITJANS, RAFEL; SOLER, TERESA (1993): *Músics de flabiol i bombo. Els flabiolaires del rodal d'Arbúcies* (transcripcions musicals de Jaume Aiats). Barcelona, Alta Fulla.
- (2013): «El flabiol a Osona». Dins *Ausa, publicació del Patronat d'Estudis Osonencs*, vol. XXVI - núm. 171.
- TOMÀS, JOAN; AMADES, JOAN (1996): «Excursió a Viladrau, 2 d'octubre de 1927». Dins *Obra del Cançoner Popular de Catalunya. Materials*. Vol. VIII. A cura de Josep Massot i Muntaner. Barcelona, Edicions de l'Abadia de Montserrat.

Agraïments

A l'Arxiu Episcopal de Vic i a Xavier Roviró, Joan Vilamala i Josep Casadevall de Folgueroles: els devem molt del que hi ha de nou en aquestes notes.